

Основи бойового застосування артилерійської гармати

У підручнику викладено основи бойового застосування найменшого вогневого підрозділу артилерії, а саме: гарматної обслуги в різних видах бою, а також зміст і поря-док роботи командира гармати та її обслуги з організації та ведення бойової роботи. Розкрито правила поводження з гарматою і боєприпасами на вогневій позиції та заходи безпеки.

Підручник «Основи бойового застосування артилерійської гармати» відповідає змісту навчальних модулів «Бойове застосування артилерійських підрозділів», «Бойова робота», «Будова та експлуатація артилерійського озброєння», «Топогеодезична підго-товка» для студентів, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу РВ і А.

Підручник призначений для підготовки та проведення занять із тактичних і вій-ськово-технічних предметів. Він може бути корисним як для викладачів і курсантів (студентів) військових ЗВО, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу, так і для командирів артилерійських підрозділів ланки гармата – взвод – батарея Зброй-них сил України.

ПІДРУЧНИК

**ОСНОВИ
БОЙОВОГО
ЗАСТОСУВАННЯ
АРТИЛЕРІЙСЬКОЇ
ГАРМАТИ**

Видавничий дім
«СКІФ»
Київ — 2024

УДК 358.1(075.8)

О-75

Основи бойового застосування артилерійської гармати: підручник /
О-75 П. Є. Трофименко, С. П. Латін, Г. В. Сороко-умов, О. Ф. Супрун ; за заг. ред.
П. Є. Трофименка. — Київ: Вид. дім «СКІФ», 2024. — 244 с.

ISBN 978-611-01-3355-5

У підручнику викладено основи бойового застосування найменшого вогневого підрозділу артилерії, а саме: гарматної обслуги в різних видах бою, а також зміст і поря-док роботи командира гармати та її обслуги з організації та ведення бойової роботи. Розкрито правила поводження з гарматою і боеприпасами на вогневій позиції та заходи безпеки.

Підручник «Основи бойового застосування артилерійської гармати» відповідає змісту навчальних модулів «Бойове застосування артилерійських підрозділів», «Бойова робота», «Будова та експлуатація артилерійського озброєння», «Топогеодезична підго-товка» для студентів, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу РВ і А.

Підручник призначений для підготовки та проведення занять із тактичних і вій-ськово-технічних предметів. Він може бути корисним як для викладачів і курсантів (студентів) військових ЗВО, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу, так і для командирів артилерійських підрозділів ланки гармата – взвод – батарея Зброй-них сил України.

358.1623.421.2 (075.8)

ISBN 978-611-01-3355-5

© Трофименко П. Є., Латін С. П.,
Соро-коумов Г. В., Супрун О. Ф., 2023.

ЗМІСТ

	С.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ АРТИЛЕРІЇ	14
1.1. Загальні положення	14
1.2. Завдання артилерії в бою. Види вогню	20
1.3. Види вогневих позицій, вимоги до них	30
1.4. Склад гарматної обслуги. Обов'язки номерів обслуги	37
1.5. Обов'язки командира гармати	42
Висновки до розділу 1	49
Навчальний тренінг	50
РОЗДІЛ 2. БУДОВА ГАРМАТ ТА ЇХ ПІДГОТОВКА ДО СТРІЛЬБИ	51
2.1. Загальні положення	51
2.2. Загальна будова гармати	51
2.2.1. Загальна будова СГ 2С3М	51
2.2.2. Загальна будова Г Д-30	62
2.3. Технічна підготовка гармати до стрільби	67
2.3.1. Підготовка СГ 2С3М до стрільби	68
2.3.2. Підготовка Г Д-30 до стрільби	70
2.4. Перевірка прицільних пристроїв	72
2.4.1. Перевірка прицільних пристроїв 152-мм СГ 2С3М	72
2.4.2. Перевірка прицільних пристроїв 122-мм	78

гаубиці Д-30	
Висновки до розділу 2	85
Навчальний тренінг	86

**РОЗДІЛ 3. ОСНОВИ РОБОТИ КОМАНДИРА
ГАРМАТИ ПІД ЧАС МАРШУ ТА ЗУСТРІЧНОГО
БОЮ**

	87
3.1. Загальні положення	87
3.2. Гармата на марші	91
3.3. Гармата в зустрічному бою	95
Висновки до розділу 3	98
Навчальний тренінг	99

**РОЗДІЛ 4. ОСНОВИ БОЙОВОЇ РОБОТИ
ГАРМАТНОЇ ОБСЛУГИ НА ЗАКРИТІЙ
ВОГНЕВІЙ ПОЗИЦІЇ**

	100
4.1. Зайняття закритої вогневої позиції	100
4.2. Робота на закритій вогневій позиції під час підготовки до ведення вогню	101
4.3. Робота на вогневій позиції після доповіді про готовність до ведення вогню	108
4.4. Правила приймання та виконання команд для підготовки і ведення вогню	111
4.5. Порядок виконання вогневих завдань	114
4.6. Зміна раніше поданих команд	119
4.7. Перерви у ведення вогню	121
4.8. Перевірка установок	121
4.9. Запис установок після закінчення стрільби	122
4.10. Залишення вогневої позиції	122
Висновки до розділу 4	124
Навчальний тренінг	125

РОЗДІЛ 5. ОСНОВИ БОЙОВОЇ РОБОТИ ГАРМАТНОЇ ОБСЛУГИ НА ВІДКРИТІЙ ВОГНЕВІЙ ПОЗИЦІЇ	126
5.1. Загальні положення	126
5.2. Вибір, підготовка та зайняття вогневої позиції (рубежу розгортання)	128
5.3. Правила подачі команд	131
5.4. Правила виконання команд	132
Висновки до розділу 5	137
Навчальний тренінг	138

РОЗДІЛ 6. ПОРЯДОК ПОВОДЖЕННЯ З ГАРМАТОЮ ТА БОЄПРИПАСАМИ НА ВОГНЕВІЙ ПОЗИЦІЇ. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ	139
6.1. Правила поведження з гарматою	139
6.2. Правила поведження з боєприпасами	144
6.3. Порядок поведження з підривниками та правила користування спеціальними ключами	152
Висновки до розділу 6	179
Навчальний тренінг	180

ВИСНОВКИ	181
-----------------------	-----

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	182
---	-----

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	184
----------------------------------	-----

ДОДАТОК А. Основні ТТХ АО	200
ДОДАТОК Б. Документи, що ведуть на ВП	202
ДОДАТОК В. Схема розпорядження КГ на марш	225
ДОДАТОК Г. Схема доведення завдання КГ	226

ДОДАТОК Д. Розпорядження КГ щодо інженерного обладнання	227
ДОДАТОК Е. Розпорядження КГ на підготовку ВП до стрільби вночі	232
ДОДАТОК Ж. Заходи із захисту від ЗМУ	233
ДОДАТОК И. Фарбування, маркування й таврування боєприпасів	235
ДОДАТОК К. Орієнтовний перелік польової екіпіровки	240
ДОДАТОК Л. Основні ТТХ ОВТ	242

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

α	кут прицілювання;
$\alpha_{он}$	основний напрямок стрільби;
$\alpha_{осі}$	дирекційний кут поздовжньої осі командирської машини;
β_0	кут рійки;
$h_{ен}$	висота вогневої позиції;
$h_{сп}$	висота спостережного пункту;
$I_{n,m}$	інтервал між гарматами;
$I_{o,n}$	інтервал гармати щодо основної;
<i>абатр</i>	артилерійська батарея;
АБС	артилерійська балістична станція;
АКБ	акумуляторна батарея;
АО	артилерійське озброєння;
АПД	апаратура передавання даних;
АППК	автоматичний прийомопередавач команд;
АТО	антитерористична операція;
<i>бк</i>	бойовий комплект;
<i>б/п</i>	боєприпаси;
БГ	бойова готовність;
БП	бойовий порядок;
БПАК	безпілотний авіакомплекс розвідки;
БПЛА	безпілотний літальний апарат;
ВН	вогневий наліт;
ВОЦ	вогнь по окремій цілі;
ВПХР	військовий прилад хімічної розвідки;
ВП	вогнева позиція;
ВТЗ	високоточна зброя;
ВТБ	високоточні боєприпаси;
ВУП	вогневе ураження противника;
Д	відстань від гребеня укриття до

Д _{осн}	спостережного пункту противника;
ДЗВС	дальність до основної гармати;
ДММ	деревоземляна вогнева споруда;
ДРГ	дистанційне мінування місцевості;
ЖС і ВЗ	диверсійно-розвідувальна група;
ЗВ	жива сила й вогневі засоби;
ЗВО	зосереджений вогонь;
ЗЗК	заклад вищої освіти;
ЗІП	загальновійськовий захисний комплект;
ЗМУ	запасний інструмент і приладдя;
ЗСУ	зброя масового ураження;
ЗТН	збройні сили України;
КАС	запасна точка наведення;
<i>кадн</i>	керований артилерійський снаряд;
КАУ	командир артилерійського дивізіону;
<i>квв</i>	комплекс автоматизованого управління;
КВП	командир вогневого взводу;
КГ	кафедра військової підготовки;
<i>Кут</i>	командир гармати;
КП	кутомір;
КПА	командний пункт;
<i>ксабатр</i>	курс підготовки артилерії;
МВЗ	командир самохідної артилерійської батареї;
МГП	мінно-вибухові загородження;
<i>мінбатр</i>	міжнародне гуманітарне право;
<i>мр (мв)</i>	мінометна батарея;
НЗгВ	механізована рота (механізований взвод);
НЗФ	нерухомий загороджувальний вогонь;
НТН	незаконні збройні формування;
ОВТ	нічна точка наведення;
ОН	озброєння та військова техніка;
ООС	основний напрямок стрільби;
	Операція об'єднаних сил;

<i>ор 31</i>	орієнтир № 31;
<i>о/с</i>	особовий склад;
ОТН	основна точка наведення;
ПВК	прилад вимірювання камори;
ПВП	противідкотні пристрої;
ПЗВ	послідовне зосередження вогню;
ПММ	паливно-мастильні матеріали;
ППО	протиповітряна оборона;
<i>nРХБс</i>	пост РХБ-спостереження;
ПС і УВ	правила стрільби та управління вогнем;
ПТМП	протитанкове мінне поле;
ППМП	протипіхотне мінне поле;
ПУВ <i>батр</i>	пункт управління вогнем батареї;
ПУ	пункт управління;
РВ і А	ракетні війська і артилерія;
РЗгВ	рухомий загороджувальний вогонь;
<i>р/ст.</i>	радіостанція;
РХБз	радіаційний, хімічний, біологічний захист;
РХБР	радіаційна, хімічна та біологічна розвідка;
<i>сабатр</i>	самохідна артилерійська батарея;
САУ	самохідна артилерійська установка;
СГ	самохідна гаубиця;
СОБ	старший офіцер батареї;
СП	спостережний пункт;
Сум ДУ	Сумський державний університет;
<i>тр (тв)</i>	танкова рота (взвод);
ТН	точка наведення;
ТС	таблиці стрільби;
ТТХ	тактико-технічні характеристики;
ФВУ	фільтровентиляційна установка.

ВСТУП

Результати аналізу збройних конфліктів останніх десятиріч (війни в Іраку, Афганістані, Чечні, Грузії (2008), Лівії, Сирії (з 2011), на сході України (з 2014); конфлікти в Південній Сербії, Північному Малі (2012-2013), Ємені (2014-2015), інтервенція Росії в Сирію (з 2015)) [1, 2] дають підстави стверджувати про тенденцію настання епохи гібридних і технологічних військових конфліктів та війн, яким властива висока маневреність підрозділів, відсутність чіткої лінії фронту. Крім того, спостерігається стійка тенденція зростання ролі ВУП, що перетворює його на вирішальний фактор, від якого залежить результат операції [3, 7, 11].

Реалії сьогодення спростовують твердження деяких військових спеціалістів (експертів) про відхід у сучасному загальновійськовому бою від широкомасштабних бойових дій до локальних збройних конфліктів. Прикладом тому є широкомасштабна війна Росії проти України, розв'язана 24 лютого 2022 року.

Аналіз бойових дій під час цієї війни, свідчить про те, що артилерійські підрозділи виконують провідну роль у вогневому ураженні рашистів. Так, ракетні війська і артилерія виконують близько 90 % вогневих завдань які покладають на всі роди військ ЗСУ та інші військові формування. Артилерію цінують за постійну готовність до негайного відкриття вогню, безвідмовність у бойовій роботі за будь-якої пори року й доби. Сила артилерії у вогні – потужному, точному й раптовому. Своїм вогнем вона надає стійкості обороні та прокладає шлях своїм військам у наступі [11, 17, 18].

Виконання вогневих завдань артилерія зазвичай здійснює із залученням невеликих вогневих підрозділів. Виконання досвіду застосування артилерії у війні [11] показує багато прикладів виконання вогневих завдань окремими

гарматами. Ось чому сьогодні підготовка обслуги гармати й зокрема її командира є визначною умовою успішного виконання завдань із знищення об'єктів (цілей) противника [3, 11, 17].

На підставі матеріалів аналізу локальних війн та війни РФ проти України автори підручника «Основи бойового застосування артилерійської гармати» ставлять за мету розкрити основні положення керівних документів щодо принципів застосування артилерійської гармати в сучасному загальновійськовому бою, а також загальний зміст бойової роботи командира та обслуги гармати як під час підготовки, так і в ході бойових дій. Їх вивчення є важливою умовою глибокого розуміння основ бойового застосування артилерійської гармати. Тому одним із завдань змісту підручника є надання допомоги читачам у самостійному оволодінні основами бойового застосування гармати й бойової роботи командира й обслуги в бою.

Перспективний вектор розвитку Збройних сил України щодо наближення до сумісності з арміями країн-членів НАТО і вступу в цей оборонний Альянс, зміни в складі РВ і А, їх переозброєння сучасними ОВТ потребують суттєвих змін (уточнення) в системі підготовки високоосвічених у військово-технічному розумінні офіцерів-артилеристів. Вони повинні брати активну участь у творчій роботі щодо пошуку способів повної реалізації можливостей артилерійських підрозділів загалом та артилерійської гармати зокрема.

Водночас факторами, що вимагають суттєвих змін у навчальних програмах підготовки артилеристів ланки гармата-взвод є: поетапна відмова ЗСУ від радянського калібру 152 мм та перехід на прийнятий у країнах-членах Альянсу калібр 155 мм; отримання від США і європейських партнерів САУ «Ceasar», «Crab», PzH-2000, M109, «Dana»,

«Zuzana», гаубиць FH70, M777 та снарядів до них, зокрема високоточних, таких як Copperhead та Excalibur [18].

Наявність цих факторів вимагає змін у тактиці застосування артилерії – діяти із-за меж зон досяжності рашистської артилерії, використовуючи перевагу в дальності стрільби в 1,5–2 рази. Більш висока точність 155 мм гармат дозволяє перейти до формату точкового вибивання рашистських вогневих засобів, командних пунктів, складів, позицій ППО, тощо. Має відбутися якісний стрибок від витрачання величезних обсягів боєприпасів до високоточного ураження об'єктів противника.

Підручник містить 6 розділів, у кожному з яких наведено програмний матеріал, передбачений навчальними планом та програмою навчання офіцерів запасу.

Перший розділ присвячений основам бойового застосування артилерії. Надано загальні обов'язки командира й номерів обслуги під час роботи на гарматі та його обов'язки з приведення обслуги до вищого ступеню бойової готовності. Наведено бойові документи, що ведуть при гарматі.

Другий розділ присвячений будові гармат усіх типів. Також наведено матеріал щодо технічної підготовки гармат.

У третьому розділі йдеться про підготовку гармати (САУ) та артилерійського тягача до маршу, а також висвітлені питання щодо здійснення маршу. Розкрито порядок дій обслуги гармати в зустрічному бою.

Четвертий розділ присвячений безпосередньо бойовій роботі командира гармати й гарматної обслуги на закритій вогневій позиції.

У п'ятому розділі розкриті питання бойової роботи на відкритій вогневій позиції, порядок вибору відкритої вогневої позиції (рубежу розгортання протитанкових артиле-

рійських підрозділів), а також правила подачі команд командиром гармати.

У шостому розділі наведено правила поводження з гарматою та боєприпасами, а також заходи безпеки, яких необхідно дотримуватися під час експлуатації гармати й використання боєприпасів.

Наведені в **додатках** матеріали навчального та інформаційного характеру суттєво доповнюють основний зміст підручника.

Зважаючи на те, що розкриті в підручнику положення та рекомендації потребують подальшого розвитку й уточнення, автори сподіваються на зворотній зв'язок від читачів щодо вдосконалення його змісту.

Підручник «Основи бойового застосування артилерійської гармати» призначений для громадян України, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу, з метою ґрунтовного вивчення питань щодо бойового застосування артилерійської гармати у бою й бойової роботи командира й обслуги під час стрільби з закритої та відкритої ВП. Він може бути корисним як науково-педагогічним працівникам ЗВО, так і офіцерам артилерійських підрозділів у військах під час організації та проведення занять з підрозділами, а також під час тактичних навчань.

Автори висловлюють щирю вдячність рецензентам підручника: доктору технічних наук, професору, полковнику В. І. Грабчаку; кандидату військових наук, полковнику І. В. Науменку за корисні поради, що вони надали під час рецензування підручника. Особливу вдячність колективу офіцерів КВП Сум ДУ за використання в підручнику набутого ними бойового та практичного досвіду під час війни та проведення усіх видів занять.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ АРТИЛЕРІЇ

1.1. Загальні положення

Артилерія (фр. *Artillerie* – від старофр. *Artiller* – «готувати», «споряджати») – один із найстаріших родів військ. Упродовж своєї багатомісячної історії вона завжди була основною вогневою силою, що забезпечувала успіх бою загальновійськових підрозділів і частин [3, 6].

Вогневе ураження противника – узгоджений, одночасний або послідовний вогневий вплив на противника вогневими та ударними засобами різних родів військ із застосуванням ракет і боєприпасів у звичайному спорядженні. Воно передбачає:

- нанесення ударів ракетними військами та авіацією;
- ведення усіх видів вогню артилерією та вогневими засобами механізованих і танкових військ;
- застосування інженерних боєприпасів (пристроїв, загороджень) і запалювальних речовин;
- нанесення ракетних ударів і ведення вогню засобами кораблів та берегових ракетно-артилерійських частин (підрозділів) ВМС у разі ведення бойових дій на приморських напрямках.

Сучасна артилерія є найбільш дієвим та ефективним засобом ураження противника й вогневої підтримки загальновійськових підрозділів у сучасному бою. В обороні артилерія завдає рішучого ураження противникові на підступах до оборони, перед переднім краєм і в глибині оборони наших військ. У наступі артилерія своїм вогнем знищує вогневі засоби й живу силу противника, руйнує його оборонні споруди, що перешкоджають успішному просуванню наших механізованих і танкових військ.

Основним змістом бойових дій артилерії є вогонь та маневр вогнем і підрозділами.

Завдання щодо вогневого ураження противника можуть бути успішно вирішеними тільки вмілим застосуванням артилерійських підрозділів, а також виконанням **принципів бойового застосування артилерії** [3, 6, 7].

До них належать:

1) підтримання високої бойової та мобілізаційної готовності артилерійських підрозділів і своєчасне відновлення їх боєздатності;

2) масування (зосередження) артилерійських підрозділів та їх вогню на найважливіших напрямках;

3) широкий маневр артилерійськими підрозділами та їх вогнем;

4) безперервна підтримка вогнем загальновійськових підрозділів;

5) постійна взаємодія артилерії з підрозділами інших родів військ;

6) тверде, стійке та безперервне управління артилерійськими підрозділами;

7) постійне врахування та вміле використання морально-психологічного фактору особового складу артилерійських підрозділів.

Розкриємо їх зміст.

Підтримання високої бойової та мобілізаційної готовності артилерійських підрозділів і своєчасне відновлення їх боєздатності полягає в організації та проведенні комплексу заходів, спрямованих на підтримання здатності підрозділів організовано, в зазначені терміни здійснювати переведення з мирного на воєнний час, а також на своєчасне відновлення боєздатності артилерійських підрозділів, що перебували під вогневим впливом противника.

Масування (зосередження) артилерійських підрозділів та їх вогню на найважливіших напрямках на вирішальних

етапах бою здійснюють з метою досягнення необхідної переваги в силах та засобах над противником і виконання поставлених завдань у короткі терміни.

Широкий маневр артилерійськими підрозділами та їх вогнем є складовою частиною бойових дій артилерії. Його метою є забезпечення своєчасного ураження цілей на будь-якому напрямку, а також скорочення втрат артилерійських підрозділів від вогню противника.

Маневр вогнем і підрозділами забезпечують постійним веденням розвідки противника в усій смузі дій загально-військового підрозділу, завчасною підготовкою основних і запасних ВП, шляхів маневру.

Безперервна підтримка вогнем загальновійськових підрозділів є обов'язковою умовою досягнення перемоги в бою. Бойові дії потрібно вести безупинно та активно, щоб не дати можливості противникові перехопити ініціативу в діях наших військ.

Постійна взаємодія артилерії з підрозділами інших родів військ полягає в узгодженні вогню та маневру артилерійських підрозділів із діями загальновійськових підрозділів за завданнями, напрямками дій, рубежами й часом.

Тверде, стійке й безперервне управління артилерійськими підрозділами полягає в постійному управлінні ними з метою своєчасного, найбільш повного та ефективного використання їх бойових можливостей для успішного виконання поставлених завдань [3, 6, 7].

Постійне урахування та вмiле використання морально-психологічного фактору особового складу артилерійських підрозділів є найважливішою умовою виконання поставлених завдань. Для виконання цієї умови необхідно постійно прищеплювати морально-психологічну стійкість особовому складу, поєднувати вимогливість із піклуванням про забезпечення усім необхідним для життєдіяльності й ведення бойових дій.

Артилерійські підрозділи залежно від їх призначення мають різні організаційні структури, а на озброєнні – артилерійські системи (комплекси). Тому артилерію розрізняють за конструктивними ознаками систем (комплексів), способом пересування та організаційною належністю [7].

За конструктивними ознаками артилерію поділяють на підрозділи гаубичної, гарматної, реактивної артилерії, мінометів, протитанкової артилерії та ПТРК. Крім того, за конструктивними ознаками артилерію поділяють на нарізну й гладкоствольну. Основні характеристики артилерійських систем наведені в додатку А.

За способом пересування артилерію поділяють на самохідну та причіпну. Самохідна артилерія порівняно з причіпною має більш високу маневреність на полі бою, підвищену захищеність від засобів ураження противника й витрачає менше часу для підготовки до стрільби та залишення вогневих позицій.

Організаційно артилерію поділяють на частини та підрозділи.

Частина – військова одиниця, що складається з декількох бойових підрозділів, органів управління, підрозділів спеціальних військ і тилу.

Підрозділ – одиниця постійної організації, що входить до складу частини або більш великого підрозділу.

Артилерійська батарея – вогневий і тактичний підрозділ артилерії, що є структурним підрозділом дивізіону.

Вогневий взвод – вогневий підрозділ артилерії, що є структурним підрозділом батареї. Він виконує вогневі завдання в складі батареї або самостійно.

Бойове призначення артилерійських підрозділів і виконання ними завдань безпосередньо залежать від їх бойових можливостей.

Бойові можливості артилерійських підрозділів – це здатність їх у конкретних умовах обставин завдавати вог-

невого ураження противникові та здійснювати маневр. Отже, бойові можливості артилерійських підрозділів характеризуються *вогневими* й *маневреними* можливостями.

Можливості артилерійського підрозділу щодо ураження противника звичайними боєприпасами називають *вогневими можливостями*.

Вогневі можливості гармати визначають кількістю типових цілей (ПТРК, РЛС тощо), які може уразити гармата в конкретних умовах обстановки виділеною кількістю боєприпасів за визначений час. Під час ведення загороджувального вогню їх визначають шириною фронту ведення загороджувального вогню, а під час освітлення, задимлення або дистанційного мінування місцевості – за розмірами їх районів.

Вогневі можливості залежать від характеру цілі, наявності часу, ТТХ гармати, наявності боєприпасів, натренованості обслуги, рівня її бойового злагодження, а також метеорологічних умов і втрат.

Маневрені можливості гармати характеризують її здатність здійснювати маневрування вогнем та безпосередньо гарматою. Їх визначають часовими показниками (нормативами).

Маневр вогнем гармати полягає в своєчасному перенесенні вогню з однієї цілі на іншу. Необхідно акцентувати увагу на тому, що в обороні маневр вогнем є основою бойових дій артилерії. Його здійснюють у межах дальності стрільби з ВП.

Основним показником, що характеризує можливості маневру вогнем, є час, витрачений від подання команди на відкриття вогню до розриву снаряда біля цілі. Нормативний час на проведення маневру вогнем артилерійською гарматою зазначений у КПА [5]. Деякі з них наведені в таблиці 1.1 [4, 5].

Маневр гарматою здійснюють із метою ефективного

виконання поставлених завдань з ураження противника на будь-якому напрямку, а також для виведення гармати та обслуги із-під його ударів.

Таблиця 1.1 – Норми часу виконання вогневих завдань, хв.

Назва нормативу	«відмінно»	«добре»	«задовільно»
№ 14. Ураження непланової нерухомої цілі з пристрілюванням	8/10	9/11	11/14
№ 15. Ураження непланової цілі без пристрілювання	2,5/3,5	3,5/4,5	4,5/5,5
№ 17. Ураження планової цілі	1/1,5	1,5/2,5	2,5/3,5
№ 18. Пристрілювання дійсного репера, визначення та доповідь пристріляних поправок.	12/17	14/19	17/22

Примітка: в чисельнику – вдень, знаменнику – уночі

Маневр гарматою передбачає висування, розгортання й пересування під час бою.

Самохідна база гармати та наявність навігаційної апаратури забезпечують їй здійснювати маневр та підготовку до стрільби з нових ВП у стислі терміни.

Основними показниками маневру гарматою є часові характеристики, викладені в Курсі підготовки артилерії Збройних сил України та Збірнику нормативів із бойової підготовки сухопутних військ (для спеціалістів і підрозділів артилерії). Деякі часові характеристики наведені в таблиці 1.2 [4, 5].

Із таблиці 1.2 бачимо, що самохідні гармати мають більш високі маневрені можливості.

1.2. Завдання артилерії в бою. Види вогню

Гармата самостійно або у складі взводу (батареї) залежно від обставин та характеру цілей може залучатись до виконання таких вогневих завдань:

- ураження тактичних засобів ядерного й хімічного нападу;
- придушення (ураження) наземних елементів систем високоточної зброї;
- знищення, (придушення) артилерії, танків, БМП (БТР), протитанкових та інших вогневих засобів;
- знищення (ураження) живої сили, вертольотів на посадкових майданчиках, пунктів управління, засобів ППО, радіоелектронних засобів противника, складів боєприпасів;
- руйнування фортифікаційних споруд;
- дистанційного мінування місцевості.

Таблиця 1.2 – Нормативи на маневр гармат (на оцінку «добре»)

Норматив	Час виконання, хв, с	
	самохідна гармата	причіпна гармата
1	2	3
№ 12. Зайняття підготовленої ВП	4' 50"/6' 05"	8' 30"/10' 40"
№ 13/С. Зайняття невідготовленої ВП	8'/13'	13' 45"/18' 00"
№ 14/С. Зайняття ВП для відбиття раптового нападу противника	1' 30" /1' 40"	3' 20"/4' 30"
№ 15/С. Залишення ВП	2' 20"/2' 30"	5' 20"/5' 50"
Переміщення в новий район розгортання (на один км маршруту)	3'/3' 30"	3'/3' 30"

Примітка: в чисельнику – вдень, знаменнику – уночі.

Крім того, артилерійська гармата може залучатись до виконання завдань світлового забезпечення бойових дій військ уночі, задимлення місцевості, цілепоказання й поширення агітаційного матеріалу в розташуванні противника.

Книги, які можуть вас зацікавити

МАРСН. Учебные карты алгоритма в протоколе TCCC (Tactical Combat Casualty Care)

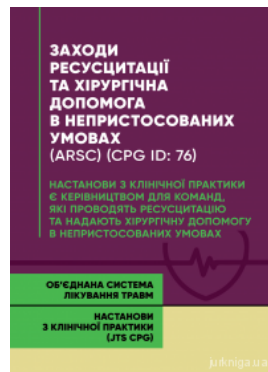
Лис пустелі. Генерал-фельдмаршал Ервін Роммель

Втрачені перемоги. Спогади генерал-фельдмаршала а вермахту

Ведення військ. Тактичний довідник для командира загальновійськового з'єднання та його помічників

Заходи ресусцитації та хірургічна допомога в непристосованих умовах (ARSC) (CPG ID:76). Об'єднана система лікування травм. Настанови з клінічної...

Самотні воїни. Спецпідрозділи вермахту проти партизанів 1942-1943

[Перейти на сайт →](#)